

IQ tientallen punten hoger met goede aanpak

Jeugd kan veel beter

JAN DIJKSMA

LEEWARDEN – Het gros van de jongeren presteert op school veel minder dan in hun vermogen ligt. Te veel brein blijft in sluimerstand, vindt neurowetenschapper Jelle Jolles.

„Vergelijk het met een snelle computer met heel veel gigabytes aan geheugen en een wereld aan programma's, die je enkel en alleen gebruikt om te mailen en wat te surfen”, stelt de professor in brein en leren – verbonden aan de VU Amsterdam en onderzoekscentrum LEARN! – vandaag in Sneon en Snein.

Op school, maar ook in gezinnen valt met ambitie en een stimulerende aanpak veel winst te behalen. Hoe meer je het brein laat werken, hoe sneller de verbindingen. Jolles: „Met de goede aanpak kan het IQ van een kind in de loop der jaren nog tientallen punten veranderen.”

In het ontwikkelen van talent hebben ouders en de school een sleutelrol. Belangrijke factoren voor succes zijn verder persoonlijke kenmerken als doorzettingsvermogen en zelfvertrouwen, inspirerende voorbeelden in de omgeving en – natuurlijk –

bevlogen docenten.

Jongeren vergeten te vaak dat hard werken loont. Paul van Geert, hoogleraar ontwikkelingspsychologie aan de Rijksuniversiteit Groningen: „Je moet soms saai werk doen om ver te komen. We hebben de laatste jaren misschien te veel gemikt op plezier om leren aantrekkelijk maken.”

Maar hoe ver kun je komen? Is talent erfelijk? Krijg je een 'talentknobbel' mee van je ouders? En hoe zit dat met het karakter? In een korte serie met vooraanstaande wetenschappers brengt de LC de komende tijd in kaart wat nog mogelijk is en waar valkuilen liggen.

Intelligentie is van belang, dat is duidelijk. Maar waar een bekende neurowetenschapper als Dick Swaab in zijn bestseller 'Wij zijn ons brein' stelt dat het IQ eigenlijk al bij de geboorte in de genen vastligt, wijzen collega's op de mogelijkheid om intelligentie te stimuleren.

Van Geert: „IQ zegt bovendien niet alles. Het gaat om intelligent gedrag en dát is te verbeteren.” Hij kwalificeert het verhaal van Swaab als 'onvoorstelbaar naïef', inclusief diens stelling dat persoonlijkheid en keuzes die iemand hierdoor maakt – gevoed door het onderbewuste – ook

vooral worden bepaald door de genetische aanleg.

Reacties in de omgeving lijken even belangrijk. Maar die omgeving werkt niet altijd mee. Zo telt het opleidingsniveau van ouders nog altijd stevig door. Kinderen uit gezinnen met een laag inkomen komen vaker terecht in vmbo-basis en -kader. En als ze hoger 'instromen' in het voortgezet onderwijs, moeten ze vaker een stapje terug.

Een goede of slechte basisschool scheelt één niveau in het voortgezet onderwijs, schatten onderwijskundigen Greetje van der Werf en Roel Bosker van de Rijksuniversiteit Groningen. Op basisscholen die door de Inspectie van het Onderwijs als zwak zijn beoordeeld, is het schooladvies voor het vervolg bij een op de drie leerlingen lager dan de Cito-score rechtvaardigt.

In Friesland was het jarenlang gauw 'bèst genôch'. „Daarom letten wij scherp op het ambitieniveau”, stelt landelijk inspecteur-generaal Annette Roeters. Dat heeft effect, want de resultaten zijn sterk verbeterd. Met hoge ambities van gedreven docenten, goede begeleiding en aandacht voor verschillen is nog veel meer winst te behalen.

> sneon&snein: kind en succes

